

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՐ ԱՅԼՆ

ՔԱՆՈՒՆԱՅԻՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած չէ, ամբողջ 11րդ շրջանի (95 օգոստ.—96 մայիս) բաժնորդագիրն 20 ֆր. կանխիկ. Կարելի է նաեւ բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2 1/2 ֆր. հաշուելով և 1896 մայիս ամսէն անդին չանցնելու պայմանով:

Նամակ և ծրար պէտք է զրկել հետեւեալ հասցէով. M. POR-TOGALIAN, rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France)

ԺԱ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 82

1896 ՄԱՅԻՍ 20

1896 ՄԱՅԻՍ 8 (Հ.Տ.)

ՋՈՐԴՆԱԿԱՆ

Հրատարակուիլ Լ. Մ. Ք. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագրածուիլ չհրատարակուած ձեռագիրները: Մանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Մանուցման 1 միլի գիրք 1 սանդիւ կարծէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիւ:

Les annonces en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ՔՈՎԱՆԴԱՅԻՆ

Բաժնորդագրութիւնը Արմէնիայի 12րդ շրջանին. — Նամակ թիւրքիական (Կ. պօլիս). — Նամակ թիւրքիական (Ձմիւռն). — Նամակ ֆարսիական. — Անգլիական քաղաքականութիւնը եւ Տիար Յակոբեան. — Մահմետականացած Հայերի խնդիրը. — Ռուս պատուիրակութիւններ Անատոլիայի մէջ. — Հայերի ի Հունգարիայ. — Շահապաշահի եղած սպառնալիքին հետեւանքը. — Նոսիքատուութիւններ Արմէնիային. — Արմէնիայի բաժնորդներին. — Հունգարական ցուցանանքները բացումը. — Պարսկաստանի Շահի սպանութեան մասին. — Թիւրքիական լուրեր. — Ֆրանսա. — Արտասահմանի լուրեր. — Մանուցումներ:

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

“ԱՐՄԵՆԻԱ”

ԺԻ ՇՐՋԱՆԻՆ

Ներկայ մայիս ամսի վերջը կը լրանայ Արմէնիայի 11րդ շրջանի բաժնորդագրութիւնը:

12րդ շրջանի առաջին թիւը կը հրատարակուի օգոստոս ամսի 1ին (պարիս 20), շաբաթ օր:

Այս սովորական դադարի միջոցին պատահած գլխաւոր դէպքերն ալ Արմէնիայի ընթերցողներին հաղորդած լինելու համար, մենք յունիս ամսի վերջերը կամ յուլիսի սկիզբները մէկ թիւ ալ աւելի կը հանենք որ կը զրկենք Արմէնիայի ներկայ 11րդ շրջանի բաժնորդներին, ինչպէս նաեւ 12րդ շրջանի նոր բաժնորդներին և թէ ուշացած չլինին բաժնորդագրուելու:

12րդ շրջանը կը սկսի 1896 օգոստոս ամսի սկիզբէն և կը տեւէ մինչեւ 1897ի մայիս ամսի 31ը:

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի ազատութիւն մտնեն արգելուած չէ, ամբողջ շրջանի բաժնորդագիրն է 20 ֆրանգ որ անկարողները կրնան իրենց դիւրութեան համեմատ մաս առ մաս ալ վճարել 5 կամ 10 ֆրանգով, ամիսը 2 1/2 ֆրանգ հաշուելով, և երբ այդ 12րդ շրջանի համար իրենց մաս առ մաս վճարածի ամբողջ գումարը հասնի 20 ֆրանգի, այդ ժամանակ ամբողջ 12րդ շրջանի (1896 օգոստոս — 97 մայիս) բաժնորդագիրը վճա-

րած կը համարուին: Իսկ անոնք որ բաժնորդ չեն դրուիր ամբողջ շրջանին համար, ամսական 2 1/2 ֆրանգ հաշուելով կըրնան բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզեն:

Թէ՛ օգոստոս ամսէն, թէ՛ սեպտեմբերէն և թէ՛ նոյեմբերէն սկսելով բաժնորդ եղողները հաւասարապէս կը պարտաւորին 20 ֆրանգ վճարել մինչեւ 1897 մայիսի վերջը բաժնորդագրուելու համար: Ուստի բաժնորդ գրուելու ուշացողները գուցէ կորսնցունեն օգոստոսի և սեպտեմբերի թիւերն ալ ստանալու առաւելութիւնը որովհետեւ մենք որչափ բաժնորդ ունենանք արձանագրուած, անոր համեմատութեամբ կը տպենք թիւը թիւը և աւելի թիւթ շատ չմնար մեզ մօտ:

«Արմէնիայի Օթմանականներ»-ին, իրենց ստացած թիւթէ զատ՝ որի բաժնորդագիրը 20 ֆրանգ է, ուրիշներին համար քանի թիւթ որ ուզեն, իրենց՝ Օթմանականներ լրագրի ծրագրին մէջ գրուելով և առանց ուրիշ հասցէ մը վրան գրուելու կը զրկուի, ամբողջ շրջանին համար 10 ֆրանգ և կամ ամսական մէկ ֆրանգ բաժնորդագիրն հաշուելով:

«Արմէնիայի Օթմանականներ» համար կարդալ Արմէնիայի 81րդ թիւին մէջ հրատարակուած կանոնագիրը:

Կը յիշեցունենք մեր բաժնորդներին որ լրագրի խմբագրութիւնը պէտք է կանխիկ վճարէ: Այս ընդհանուր կանոն է արդէն ամեն տեղի լրագիրներին համար. բայց ո՛րչափ աւելի ստիպողական կը դառնայ բաժնորդներին իրենց այդ պարտք կատարելը երբ խնդիր մի այնպիսի լրագրի վերայ է որ հայաշատ երկիրներն ազատութիւն մտնելէ արգելուած լինելով, նոյն իսկ իր այդ բաժնորդագիրներն չեն բաւեր իր հրատարակման և գործին վրայ աւելի համակրութիւն և ըզգացում ունեցող Հայեր իրենց նուիրատուութիւններով կը նպաստեն զայն հաստատ պահելու:

Այսօրէն սկսած, մեր սովորութեան համեմատ, Արմէնիայի բաժնորդներին կը զրկենք տպագրուած պատրաստ նամակներ իրենց բաժնորդագրութիւն վերանորոգելու համար, մեր հասցէ կրող պահարաններով մէկտեղ:

Նոյնպէս կը զրկենք տպագրուած պատրաստ նամակներ անոնց համար որոնք կուզեն «Արմէնիայի Օթմանական» ըլլալ, 81րդ թիւին մէջ հրատարակուած կանոններին համեմատ:

Յատկապէս կը խնդրուի մեր հիմակուան բաժնորդներէն որ իրենց բաժնորդագրութիւն վերանորոգած ժամանակ, իրենց զրկուած Արմէնիայի վերջին թիւերէ մէկին վրայէն հանելով այն գօտին որի վրայ իրենց հասցէն գրուած էր, իրենց նամակի մէջ դնելով զրկենք մեզ: Այս կերպով իրենց անուն նորէն տետրակին մէջ անցուած ժամանակ, չփոխութիւն չը պատահիր, մեզ աւելի դիւրութիւն կըլլալ և այդ պատճառով երբեք ի զուր ժամանակ վատնելու ալ առիթ չդառնար:

Նոյնպէս եթէ մէկը ուզէ իր հասցէ փոխել, անպատճառ պէտք է որ իր նոր հասցէի հետ մեզ զրկէ նաեւ իր հին հասցէ որով կը ստանար լրագիրը:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻՐԳԻՄԼԵՆ

Կ.պօլիս, 1/13 մայիս 96

Ազգային վարչութիւնը հարկ համարեր էր կիրակի օր տեղույս եկեղեցեաց մէջ կրկին շրջաբերական կարգաւ տալ որով խստիւ հարուածեց այն ամեն խումբեր որոնք բռնութեամբ դրամը հաւաքեալ գաղափարներէն այլ և այլն պատակներով և խաբէութեամբ կեղեքեն ժողովուրդը: Այդ շրջաբերականով յորդոր կարգադրուեցաւ զիմադրելու այդպիսի պահանջները նորոգելուն և այդ անձեր համոզուելու որ թշուառ ժողովրդին վիճակը աւելի եւս չծանրացունեն: Այդ շրջաբերականի մասին տեղիս ազգային լրագիրները շատ մութ կերպով գրած էին. չզիտենք ինչո՞ւ, մինչդեռ պէտք էր ատոր պարունակութիւնը գոհուելով թեմա հրատարակելին ի գիտութիւն ժողովրդեան: Տպագրական տեսչութեան այդ ճնշումը չարդարացունէր միթէ շատերու կասկածը թէ ուստի կանութեան պաշտօնեայններէն ալ մասնակիցներ կան հայ հարուստները կոշտ պատիւ խումբերուն մէջ և հետեւապէս չեն ուզեր որ բոլորովին ինչուի այդպէս գրամ շորթելու գրութիւնը: Երկու երեք օրէ ի վեր ձերբա-

կալութիւններն աւելի շատցած են այստեղ. ծանօթ չէ մեզ թէ նորէն ի՞նչ բան առիթ տուած է այս ձերբակալութեան: Չերբակալուողները մեծ մասամբ գաւառացիներ են և մասնաւորապէս Բաղէշցի զինուորացիներ: Այդ ձերբա կալուածներէն 100ի չափ վտարուեցան երէկ Կ.պօլիսէն, հայրենիք վերագրածուելու պատրուակով. բայց չենք գիտեր հաստատ թէ ո՞ր կը զրկուին:

Սամաթիացի Հայերէն ալ 35ի չափ ձերբակալուած են երէկ:

ՀԱՅ

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻՐԳԻՄԼԵՆ

Չմին, ապրիլ 27/9 մայիս 96

Մեր Հայաստանցի եղբարք հանգստի երես տեսնելիք չունին. նոյն իսկ մահը, իրենց անբաժան ընկերը, հեռաւոր երկիրներու մէջ իսկ իրենց կը հասնի թիւրք կառավարութեան քաջաբերած վայրենի Քրդերի ձեռքով: Յոյիական տիրանց վրայ կսկսին փոխադրուիլ Հայաստանի եղեռնական տեսարանները: Երէկ Քրդեր-Քալբեր մէջ Հայ մը կը սպաննեն անձայն անշուշտ Այսօր Արաշէհին է որ թատր կըլլայ քառմեկնուցիչ տեսարանի մը. համառօտ դժբերուն մէջ եղելութիւնը պատմեմ:

Չեզ ծանօթ պէտք է ըլլայ որ այս տեղի երկաթուղոյ գծերուն վրայ բազմաթիւ Հայեր և Քրդեր կաշխատին նոր ճամբաներու շինութեան համար: Վերջերս Քրդերը կը միաբանին և կորոշեն որ հայ գործաւոր չընդունին մինչեւ որոշեալ սահման մը. ծրագիր մը կը պատրաստեն համախոհութեամբ Արաշէհին անդին 40 քիլոմէթր հեռու գտնուող թիւրք գիւղի մը միջառաքին հետ. բուն հալածանք մը կսկսին Մշեցոյց դէմ մինչեւ որ սքա ստիպեն հեռանալ: Մշեցիք վերահաս վտանգէն ահաբեկած սրճաւանի մը մէջ կը հաւաքուին իրենց գլխուն ճար մը նայելու: Ահա Քրդերը կը հասնին և կը հրաժայեն Հայոց սրճարանէն դուրս ելլել. Հայք կը մերժեն: Գիւղի չափուն ու միտարը կը հասնին և կը համոզեն Հայերուն հեռանալ խոստանալով որ իրենց մազին անգամ չդիպուի պիտի: Հայք կը համոզուին. արդէն ուրիշ

Էլք մ'ալ չկար մտածելու, քանի որ չորս կողմէն Քրդեր և Թուրքեր միայն կը գտնուէին: Հազիւ թէ գիւղէն կէս ժամ մը կը հեռանան, և հազա զինեալ Քրդերու բազմութիւն մը երկաթեայ գաւազաններով կը յարձակին անդէն: Հայոց վրայ որոնք արդէն իրենց անկողիններով և այլն բռնաւորուած էին: Այդտեղ անագորոյն տեսարան մը տեսնուեցաւ. իւրաքանչիւր Հայ տարբեր տարբեր ուղղութեամբ փախչել կոկիտի Քրդերը կոկիտի հարուածները տեղալ Հայոց վրայ. ցարդ 12 հոգի ծանօթ վերաւորեալներ կան, որոնցմէ ոմանք ծանրապէս վիրաւորուած. մէջերէն մէկը, Մշոյ Հաւատարմիկ զիւղէն, Յակոբ Սիմոնեան առուն, չարաչար գանակոծուելէ և մեռեալ կարծուելէ վերջ կը ձգուի. հազիւ թէ երեք օր քաղաքիս հիւանդանոցը կը դարմանուի, բայց ծանր հիւանդութիւն մը գալով վրան, նա ալ իր շունչը կաւանդէ երթալ միանալու համար հարկը հազար նահատակներու շարքին: Այս գործին մէջ հաստատուած է որ շահասիրութիւնը քող մը եղած է Հայերը հարստահարելու համար: Այսին թէ Առաջնորդը դիմեր է վախին և վախն ալ խոտաացեր է:...

Յ. Գ. — Վերջին պահուն կիմա. նամ որ վերոյիշեալ դէպքէն 2 Հայեր եւս մեռած են:

ՆՈՅՆ

ՆԱՄԱԿ ՓԱՐԻԶԷՆ

17 մայիս, 1896

Մեծ ցաւ զգացինք Պարսկաստանի վահապառ նասրէտոյն Շահի և զեռնական մահուան գոյժը լսելով վասն զի 50 տարեէ ի վեր կը վայելէին Հայեր իւր հայրախնամ իշխանութիւնն ու բարեբը: Կը յուսանք որ իր Պատուարժան որդին և յաջորդը, Վահ. Մուղաֆֆէրէտոյն Շահ իւր ողբացեալ հօրը, ընթացքը չաւոնակելով, մեծ միւլթարութիւն մը պիտի պարգեւէ ժողովրդին:

Այլը արդէն երախտագէտ էր նաեւ Պուլկարիոյ իշխանութեան որ համակրական գովելի ապացոյցներ կուտար մերայնոց: Այս օրեր Ն. Ա. Բ. Ֆէրիտնանտ իշխանը փարիզէն անցած պահուն, բարեհաճեցաւ Mérite civil պատուանշանի սպայապան աստիճանը շնորհել մեր փարիզաբնակ բարեհաճաւ Տօթթօր Միհրան Բէմհաճեանին: Իւր ծանօթ համեստութեան հակառակ, կը խնդրեմք որ բարեհաճի ընդունիլ մեր սրտագին խնդակցութիւնը և տարակոյս չունինք որ ասով արձագանք եղած ենք փարիզու հայ գաղթականութեան մեծամասնութեանը, վասն զի Տ. Բէմհաճեան մտքի և սրտի բարեմասնութիւններով օժտեալ ամենուս սիրելի և պատկառելի եղած է ոչ միայն իր բնակական համայնութեամբը, այլ և իր բարեբարութեամբը:

Յ. ԹԻԻՑՍԻԻՉԵԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՒ ՏԻԱՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Պատուական Արմէնիայի 76րդ թուոյն մէջ հրատարակուած տեսայ «Պ. Ալանի նամակին առթով» Տիար Յակոբեանի պատասխանը:

Այս անգամ Տիար Յակոբեան, ինքնապաշտպանողական ձգտմամբ, ջանացած էր իւր նախորդ «չըջարե. րական»-ի մի քանի մասերը լուսաբանել, թիւրիմացութիւններու առաջը անհետ համար:

Տիար Յակոբեան համոզել կը ջանայ պ. Ալանին որ իր նպատակը «Անգլիական քաղաքականութիւնն արդարացի հանել չէր», միեւնոյն ատեն իւր ամբողջ նամակի մէջ բացորոշապէս ցոյց կուտայ դէպի անգլիական քաղաքականութիւնն ունեցած հիացումն և համակրանքը:

Տիար Յակոբեանի կարծեօք «Հալաստանը Անգլիոյ համար ո՛չ պատիւ բերած է և ո՛չ շահ». այդ մեզ համար երբեք կարեւորութիւն չունի, նկատելի միակ կէտն այն է որ Անգլիայ իր շահերուն համար յանձն առած էր Հայաստանի պաշտպանութիւնն և անգլիական այդ պաշտպանողական խոստումները և յանձնառութիւնք մեզ, Հայոցս համար, փոխանակ նպատակաւոր լինելու, այսօր աղետաբեր հետեւանք ունեցան:

Անգլիան «միամտաբար ընդունած» չէր «Սուլթանի ինչպա՛հ»-ն. բլը. Անգլիա չէ այն միամտներէն, որ Տիար Յակոբեան հաւատացնել կը ջանայ. Անգլիա ո՛չ թէ միամտութեամբ ընդունած էր Սուլթանի «ինչպա՛հներ»ը, այլ ընդհակառակ, կրնանք հաւատալ թէ նա լաւ գիտէր որ ի՛նչ հետեւանք պիտի ունենար և ո՛վ պիտի լինէր իւր ապագայ հակառակորդը իւր 1878ի մէջ ունեցած առեւտրեան քաղաքականութեան առթիւ:

Տիար Յակոբեան անգլիական քաղաքականութեան պաշտպանման փափաքը և եռանդը աւելի պարզելով և սահմանէն իսկ անցնելով կըսէ. «Ո՞ր ատեն արդեօք Անգլիա յայտարարեց թէ Հայերը աղատելու գործին մէջ իւր ամբողջ ոյժը և գանձը պիտի գործածէ...»: Այս խօսքերով էր որ վերջերս լորտ Սալպլըրին կը ջանար անգլիական հասարակութեան միտքը հանդարտեցնել, այս խօսքերով էր որ պահպանողականաց ներկայ պետը կը ջանար Սուլթանի հետ ունեցած յարաբերութիւնները վերանորոգել:

Տիար Յակոբեան իւր այդ խօսքերով, որոնք փափկանկատութեամբ (??) գրի կառնէ և չուզեր ամեն բան պարզօրէն գրել, ուղղակի պաշտպանած կը լինի Սալպլըրիի ճառերը:

Թէ ինչո՞ւ Հայեր ամեն տէրութիւններէ աւելի Անգլիայէն կը սպասէին իրենց մասին մի վերջնական տնօրինութիւն, այդ մասին կը յանձնարարեմ որ Տիար Յակոբեան ուշի ուշով կարգայ կիպրոսի դաշնագրութիւնը:

«Արեւելքի մէջ մի ազգ չկայ որ առանց օտարի օգնութեան ազատած

չլինի». այդ մասին «Արմէնիա»-ի 75րդ թուոյն «Հայը Հայաստանին և Հալաստանը Հային» վերնագրով յօդուածը կարող է զօրաւոր պատասխան համարուի:

12 մայիս 1896

Մանչեսթըր

ԴԻՏԱԿ

ՄԱՀՄԷՏԱԿԱՆԱՅԱՆ ՀԱՅԵՐԻ ԽՆԴԻՐԸ

Ինչպէս որ Արմէնիայի 80րդ թուին մէջ գրած ենք, անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիք Քըրըրի միւս հինգ պետութիւնների ներկայացուցիչներին հետ համաձայնութեամբ բողոքած էր Պի. Բէմհաճի Հայերին բռնի կրօնափոխութիւններին դէմ: Արդ. Բ. Դուռը այդ մասին անգլիական դեսպանին պատասխան մը ղրկած է, որի ամփոփումը կը գտնուի հոս:

«Պի. Բէմհաճի պահեստի քաղաքապահ գնդին տեղ պիտի դրօշն կանոնաւոր զօրքեր:

«Թանձնաժողովը, որ այժմ Մաւրաշ կը գտնուի կաթօղիկ միսինոնարներին կրած նոր յարձակումներին վրայ քննութիւն մը ընելու համար, հրաման ստացաւ անմիջապէս Պի. Բէմհաճի երթալու որպէս զի այդ քաղաքի եկեղեցիներ, որ մզկիթ դարձած էր, նորէն եկեղեցիի վերածուի. Թանձնաժողովը Պի. Բէմհաճի պիտի մնայ մինչեւ որ Հայերը բոլորովին վստահ լինին և այդպէս կարենան իրենց կրօնք պաշտել կատարեալ ապահովութեամբ:»

ՌԻԻՍ ՊԱՏՈՒԹԻՒՆԻՍԻՆԵՐ
ԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԷՋ

Սէմաֆօրին Կ.պօլսէն մայիս 8ին գրուած բորակցութեան կը քաղենք հետեւեալը:

Ռուսերն այժմ Անատոլիոյ մէջ խիստ մեծ գործունէութիւն մը կը ցուցնեն որ տարօրինակ կերպով 1877ի պատերազմէն առաջ անցածները կը յիշեցունէ. — այս կրօնմ առանց յանդուգն հետեւութիւններ հանել ուզելու: — Ինչպէս այն ատեն, այսօր ալ պաշտօնապէս հնազանդական կամ գիտական բնութիւն ունեցող պատուիրակութիւններ երկրին մէջ կը պտըտին, միայն թէ մասնաւորապէս Ասիայի վիլայէթներին մէջ կը գործեն փոխանակ Բուսէլիի գաւառներն երթալու: Ժամանակէ մը ի վեր Ս. Բէմհաճի պաշտօնը կառավարութիւնը հիւսնակներ դրաւ մի քանի կարեւոր տեղերու մինչեւ հիմա ոչ մի եւրոպական տէրութիւն ներկայացուցիչ վար մը ֆոնեալի վիլայէթը կը գնէ որ Անատոլիոյ ընդարձակ վիլայէթներէն մին է և միանգամայն Միջերկրականի, Կիլիկիայի, Գաղատիայի, Պրուսիայի և Զմիւռնի վիլայէթներին սահմանակից ըլլալով, բացառիկ կարեւորութիւն մ'ունի: Հնադիտական խումբ

մը, երեք գիտնական անձերէ բաղկացած, որոնց երկուքը վիսուալական սպայ են, 45 հոգի իրենց ուղեկից ունենալով, Տրապիզոնի ու Սեբաստիայի վիլայէթներէն անցաւ վերջերս, ամեն տեսակ հնութիւններ փնտռելու նպատակով: Այս կարաւանն որին, Կ.պօլսի ռուսական դեսպանատան թախանձագին խնդիրներին վրայ, կարելի եղած չէր մերժել հին արուեստի յիշատակարաններ երթալ փնտռելու արտօնութիւնը, շուտ մը Տրապիզոնի ու Սեբաստիայի իշխանութիւններին կասկածն արթնցուց իր բազմաթիւ ամրափակ սայլերով ուր ոչ ոք կրնար աչք նետել:

Երբոր այս գունդ Սեբաստիայէն Պամսոն կուգար ռուսական յաժառարակ մը մտնալու համար, Ճանիքի լեռնային թաւուտքին մէջ յարձակում կրեց առաջակներ կողմէն ուրոք կարծես հրաման ունէին որ ամեն կերպ ջանան այդ սայլեր գրաւելու: Բայց երբ Ռուսերը յանկարծ իրենց առջեւ գտան այդ հարկաւոր Լազեր ու Չէրքէզներ, մէկ անկիւթարթի մէջ իսկոյն 45 ուղեկիցները սայլէ մը արագաձիգ հրացաններ հանեցին և հուղկահարներին վրայ կրակ ըրին մի այնպիսի կանոնաւորութեամբ և ճշգրտութեամբ որին կրնային նախանձիլ վաղմի վիսուալներն անգամ: Թարձակողները, որոնք կը կարծէին թէ խաղաղ գիտուններին հետ է գործերին, այս եռանդոտ ընդունելութեան ապշած, անմիջապէս եկած տեղերէն փախան, իրենցմէ մի քանի հոգի մեռած ու վիրաւորուած թողով: Գիտնական խումբը Պամսոն հասածին պէս, իրեն վրայ եղած յարձակման դէմ գանդատելու համար անգամ ժամանակ կորսնցունել չուզելով իր կառքերով ռուսական հիւպատոսարանը գնաց և հոն բռնեց վար առնելով չորս պատի մէջ խնամքով կարգադրեցին ու ծրարեցին ամեն բան և երբոր օրը ռուսաւաստիների ձեռքով յաժառարակին մէջ փոխադրեցին:

ՀԱՅԵՐ Ի ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Գարսպուրիկէն մայիս 14ին գրուած է մեզ հետեւեալը:

Մեր հայկական եկեղեցիէն զատ ազգային ոգին լաւ պահող գրեթէ միակ գործիքն է Հայաքաղաք Կերայ հաւնգարներէն լեզուաւոյ տեսող «Արմէնիա» պատկերազարդ ամսաթիւնն է, որ այս տարուով իւր տասներորդ շրջանը մտաւ: Օրերս հրատարակուած մայիսի թիւէն կը տեղեկանանք թէ ի նպատակ Հայաստանի թշուառներուն մեր մէջ ըրած հանգանակութեան վերջին արդիւնքն էր ժողոված 199 ֆիւրին ու 60 քառանգանով ի միասին՝ 2109 ֆիւրին ու 10 քառանգան է, որմէ մաս մը (այսինքն 908 ֆիւրին ու 10 քառանգան) խրկուած է արդէն Իզմիրեան Սրբազանին ի Կ. Պօլս:

Ոչ թէ նուաստ եկեղեցական խնդիր մը մտքերնիս կը զբաղեցնէ: Մենք հոնգարահայքս — ինչպէս մեր

ընթերցողներէն ոմանք անշուշտ գիտեն արդէն — 1672ին այս երկիրն եկանք, Զիւլֆուար օղլու Մինաս եպիսկոպոսին առաջնորդութեամբն ուրուն մեռնելէն ետքը Աւգոստինոս վրդարեան հայ եպիսկոպոսական աթոռը նստաւ : Բայց մեր այս գիտուն ու բանիրուն եպիսկոպոսը 1715ին մեռնելովն հանդերձ մեր ազգային եպիսկոպոսութիւնն ալ գերեզման մը տաւ : այն ատենէ ի վեր մենք ալ 20,000էն աւելի Հայքս լատին եպիսկոպոսի իրաւասութեան կը վերաբերինք : Այժմ մեծ է յոյսերնիս որ հունգարական կառավարութիւնը մեր բազմաթիւ երեւելի անձանց խնդիրքը կը լսէ, և այսպէս 181 տարւոյնէ ի վեր պարապ մնացած հայ եպիսկոպոսական աթոռնիս նորէն կը լեցուի : Ա. Վ.

ՇԱՀՊԱՋԱՆԻ ԵՂԱՍԻ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ

Կ.պօլսի լրագրիչներին մէջ կը կարդանք հետեւեալը.

Եղեւնադատ ատեանն երէկ (ապրիլ 29/11 մայիս) դատեց Չմկիւծագլի Յովսէփ կամ Կարապետ Թորոսեանն և Թէքլիւտաղլի Գէորգ կամ Լեւոնն, ունք վաճառական Շահպալ էֆէնտիին սպաննական նամակ ուղղելով, անկէ դրամ ուզելու ինչպէս նաեւ Գարագէտի մէջ (Ղալաթիա) ոստիկան Խալիլ էֆէնտիի սպանութեան գործին համար ամբաստանուած էին : Նոյն պէս Մարտիրոս ու Սմբատ անուն անձերն, որոնք անոնց իբրեւ մեղսակից ամբաստանուած էին, փախած ըլլալով, ի բացակայութեան գատուեցան :

Եղեւնադատ ատեանը դատաւարութիւնէն յետոյ, մահի դատապարտեց Յովսէփը, Գէորգը, Մարտիրոսն ու Սմբատը :

Այս վերջին երկուքին նկատմամբ որոնք ի բացակայութեան դատապարտուեցան, Պատմական Օրէնքի 30րդ յօդուածին տրամադրութեանը համաձայն հարկ եղածը պիտի դորձադուրի, կըսէ որոշմագիրը :

ՆՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԶՈՒՅԱՀԱՆԳԻՍԻՆ

Շնորհակալութեամբ կը հրատարակենք Արմէնիայի հրատարակմանը նպաստելու համար մեզ հասած հետեւեալ նուիրատուութիւնները :

Անգլիաբնակ Հայէ մը 400 Փրանգ, Անգլիաբնակ մի երիտասարդ 50 Փր., Թիւրքիաբնակ Հայ զինուորական մը 250 Փր., Կ.պօլսէն Հայաստանցի մը 100 Փր., Բաքիսիցի Հայերէն 150 Փր. և 90 անթմ. (30 տոլար), Ֆարսի մը 8 Փր. Ս. Գ. 5 Փր. և 30 անթմ., Բաքիսիցի Ս. Ե. 4 Փր. և Հայաստանցի մը Գ. Ս. Աղամեան 5 Փրանգ :

«ԱՐՄԵՆԻԱ»Ի ԲԱԺՆՈՐԴՆԵՐԻՆ

Արմէնիայի այն բաժնորդներէ որոնք

բաժնորդագրութեան հաշիւ ունին դեռ անվճար մնացած, կը խնդրուի որ փութան վճարելու որով թէ՛ իրենց պարտք կատարած և թէ՛ այսպիսի լրագիր մը հրատարակելու դժուար գործին իրենք ալ իրենց կողմէ դիւրութիւն տուած կը լինին :

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԶՈՒՅԱՀԱՆԳԻՍԻՆ ԲԱՅՈՒՄԸ

Հունգարիայէ մեր բոլորակիցներէ մին գրած և մեզ հետեւեալը.

Հունգարացիք որոնք հին դարուց մէջ, Հայոց աշխարհին մերձաւոր դրացիներն էին՝ այսօր աշխարհահաշիւի ցուցահանդէսով մը կը տօնեն Եւրոպականցիներուն և ասորիներուն մէջ այսօրուան Հունգարիան հաստատուելուն հաջարամայ տարեդարձը : Ի յիշատակ այս տարեդարձին ծրագրած ցուցահանդէսն այս տարւոյ մա. յիս ամսոյս 2ին բացուեցաւ Հունգարիոյ Թագաւորէն (որ մանգամայն Աւստրիոյ Կայսրն է), ի Պոտտաֆէշթ, հունգարական մայրաքաղաք, շատ մը արքիւղաքաներու և արքիւղքուհի հետք ներկայութեամբ : Արքունեաց այս բացման օրը ցուցուցած արտաքոյ կարգի շքեղութիւնն այս առթիւ ներկայ գտնուողներուն յիշողութեան մէջ անմոռաց կը մնայ : Մարդմարդու կոնքի վրայ կը խռնուէր թագաւորին ու թագուհւոյն իրենց ուղեկիցներով հանդերձ անցած ճամբաներուն վրայ. բայց բազմաթիւ էին նաեւ այն երեւելի քահանայապետք, պարսնայք, զօրապետք և դիւանագետք ալ, որ ցուցահանդէսին տեղը արքունեաց անդամոց հասնելուն կը սպասէին :

Կէսօրէն յառաջ ճիշտ ժամը 11ին հասաւ ցուցահանդէսին կարմիր ճերմակ կանանչ դրօշակներով զարդարուած զլխաւոր դրան այն վեց ճերմակ ձիերէ քշած փառաւոր կառքն, որ զթագաւորն և զթագուհին ցուցահանդէսին տեղը կը բերէր : Զինուորաց երաժշտական դասն անմիջապէս աղջային օրհներգութեամբ ողջունեց զօրապետի համագլխաւոր հազար Յովսէփ Թրանկիսկոն թագաւորը : Ասոր վրայ ցուցահանդէսի յանձնաժողովին նախագահը՝ Պարոն Երնեստ Դանիէլեան (Daniel Erno), վաճառականութեան նախարար, որ ի ծնէ հայ է (1), վեհափառ Թագաւորին առջեւ ելլելով՝ անկէ խնդրեց որ ցուցահանդէսը բանալու բարեհաճի : Դանիէլեանի ճառին սրտաբուլ խօսքերով պատասխանեց թագաւորն, որոնցմով այն ուր խոսքիւնը բացատրեց՝ զոր ազգընդհի հազարամեակին հասնելուն առթիւ կը զգայ. յե.

(1) Հունգարական նախարարի աթոռին վրայ ցայժմ 4 հայազգի անձեր նստած են. Ստեփաննոս Կորովէ (վաճառականութեան նախարար 1867ին), Ա. տալերգոս Ղուկասեան (Գանիէլեանի նախորդը), Լատիսլաւ Ղուկասեան (այսօրուան ելեւմտից նախարարը) և վերոյ յիշեալ Դանիէլեանը :

տոյ Աստուծոյ օրհնութիւնը խնդրեց հայրենիքի և ցուցահանդէսին վրայ, զոր այսու բացուած յայտ կառնէր : Թագաւորին խօսքերուն հունգարա. կան աղջային օրհներգութիւնն սկըսաւ. «Աստուած զՄաճառն օրհնեալ» : Այսպէս բացուեցաւ հունգարական այս նշանաւոր ցուցահանդէսն, որ այժմ ամբողջ Եւրոպայի միտքը կը գրաւէ և որ մինչեւ այս տարւոյ նոյն յիշմարի ամիսը պիտի տեսնենք :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇԱՀԻ ՄՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մէմֆօրի Կ.պօլսի բոլորակիցը մայիս 8 րօնով կը գրէ հետեւեալը.

Կ.պօլսի պարսկական դեսպանն ուղղակի կամբաստանէ ձէմալ էտ Տինը թէ Շահի սպանութեան թելադրողն եղած է և կը պահանջէ որ պարսիկ կառավարութեան յանձնուի դատուելու համար : Շահի սպանողը, մօլլա Միրզա Բիշա, վերջերս չէյն ձէմալ էտ Տինի քով գրառքի պաշտօն կը վարէր և Կ.պօլսէն մեկնեցաւ երթալ թէ հրան իր ոճիւր գործելու համար : Պարսիկ դեսպանն անոնց այս յարաբերութեան վրայ իր հիմնած կասկածներէն զատ, կը հաստատէ նաեւ թէ Կ.պօլսի պարսիկ գաղթականութեան մէջ պապիկների աղանդակիչներ գտնուելու նշանակով բացած քննութեանէն դրական փաստեր ձեռք անցուցած է : Երկուքի օր ձերբակալուեցաւ Սթամպօլի պարսիկ գլխաւոր վաճառականներէն մին, Շաքի իմէր էֆէնտի, որ կերելի թէ պապիկներ Քիսթանէն է հոս և Միրզա Բիշան Կ.պօլսէն մեկնելու ատեն ճամբորդութեան պէտք եղած ստակը տուած էր իրեն, ինչպէս նաեւ յանձնարարական նամակներ՝ պապիկներ աղանդի մեծաւորներին համար : Դեսպանը կըսէ թէ չէյն ձէմալ էտ Տինի հետ յարաբերութիւն ունենալուն ապացոյցներ գտեր է անոր քով, ձէմալ էտ Տին կուրանայ թէ օնէ ուղղակի կամ անուղղակի մասնակցութիւն ունեցած ըլլայ սպանութեան մէջ և զոր պարտութիւն կը համարի պապիկներ աղանդակից լինելու ամբաստանութիւնը : Գաղով Շէյն ձէմալ էտ Տինի պարսիկ կառավարութեան յանձնուելու խնդրին, այդ մասին դատական առարկութիւն մը եղած է որ չէ կարելի նկատողութեան չառնել, ձէմալ էտ Տին բնաւ պարսկահայտակ չէ եղած, այլ Աֆղան է : Ուրեմն պարսիկ դեսպանը չկրնար չէյնին իրեն յանձնուելու համար արած պահանջը պաշտպանել (1) :

Շատ ուշադրութիւն դրուած է հոս թէ ինչ գիրք պիտի բռնէ նոր Շահ Մուզաֆէր էտ Տինի նկատմամբ իր անդրանիկ եղբայր Զէյն սուլթանը որ իր մայրը Թագաւորական ցեղէ չըլլալուն համար չկրնար գահ բարձրանալ. բայց շատ անգամ ալ իր մտադրութիւն յայտնած է թէ յօժարակամ չպիտի ընդունի իրեն եղած այդ գրկանքը : Եթէ երեւոյթներէն դատելու ըլլանք, իշխանը հրաժարած է իր առջի ծրագրերէն : Արդարեւ այս տեղի պարսիկ դեսպանը երէկ Զէյն սուլթանէն հետեւեալ հեռագիրը ստացաւ որ Մուզաֆէր էտ Տինին իր անձ նուիրութեան հաւաստիք մ'է :

(1) Կ.պօլսէն մայիս 14ին տրուած հեռագիր մը որ հրատարակուած է Արմէնիայի նախորդ թիւով, կըսէր թէ թիւրք կառավարութիւնը որոշեց թէ Շէյն ձէմալ էտ Տին յանձնել պարսիկ կառավարութեան :

ԻՄԲ. ԱՐՄ.

« Ողբացեալ հայրս մեռաւ զո՛հ երթալով իր կրօնքի ու ժողովրդի համար ունեցած սէրին : Այժմ իմ միակ թարու թիւնս և ուրախութիւնս, ինչպէս նաեւ րոյր Պարսիկներին, նորին վեհափառութիւն արդի Շահի անձին վրայ կը կայանան որ գորովալիւ հայր մ'է ինձի ու պարսիկ ժողովրդին համար : Աստուած երկար կեանք պարգեւէ իրեն ու միջոց տայ գործագրելու իր մեծ ու ազնիւ գիտաւորութիւնները : Վշտիս մէջ ձեր հեռագիրը շատ ազգեց սրտիս : »

ԹԻԻՐԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մէքէի ուխտագնացութեան առթով Սուլթանն որոշեց ի հազար մարդ աւելցունել ձիտուի քաղաքապալ գնդին վերայ :

Փանեալն եկած վերջին լուրերին նայելով, Բ. Գուրը 25,000 օսմ. ոսկի զրկեց է Կրէտի ելեւմտացոյցի բաց մնացած մասը գոցելու համար. բայց կղզիի կաշուութիւնը միշտ սպառնական կերեւայ և յեղափոխական մասնաժողովը նորէն կազմակերպուեց :

Զէյնթին գտնուող Մուշիր Էտէմօ փաշան որ Հալէպի ու Ատանաի և անոնց շրջակայների արտասովոր ընդհանուր հրամանատարն է, ապրիլ 22/4 մայիսին Զէյնթին Մարաշ հասեր է :

Մարաշի կուսակալը պաշտօնանկ եղած է Փրանսական դեսպանի պահանջմամբ :

Քիւլէիի զինուորական վարժարանի աշակերտներէն 73 հոգի ձերբակալուեցան :

Ղալաթիայի Կեդրոնական վարժարանի երկու աշակերտներ, որոնց վրայ Զէյնթին Հայերին համար հանգանակութեան թուղթեր գտնուեցին, 10 տարի բերդարգելութեան դատապարտուեցան :

Ֆրանսական դեսպան Տ. Քամպօն իր տիկնոջ հետ մէկտեղ մայիս 14ին մեկնած է Կ.պօլսէն Փարիզ գալու համար : Շարաթէ մը պիտի վերադառնայ Կ.պօլսի :

ՖՐԱՆՍԱ

Ռուսիայի ներքալ Զարի մայրը որ Ֆրանսայի հարաւակողմը եկած էր բնակիլ Զարեհիին քով, մեկնեցաւ Ֆրանսայէն ցամաքի ճանապարհով Ռուսիա վերադառնալու համար : Սահմանադիւրի մօտ ուր իր յատուկ շոգեկառքով պէտք է անցնէր արմանական հողը, Ֆրանսական Հանրապետութեան նախագահ Տ. Ֆելիքս Ֆօր յատուկ շոգեկառքով մը գնաց զիմաւորեց նորին վեհափառութեան և մինչեւ սահմանադրուի զինք ճամբայ գնելէ յետոյ վերադարձաւ փարիզ :

ԱՐՄԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Արեւմտեղիայէն կը հեռագրեն մայիս 17ին թէ քոլէրայէն վարնալով շատեր կը մեկնին անկէ : Քաղաքի դպրոցները գոցուած են : Գործերը կը դադրին :

Ռուսիայի գահաժառանգ Կեդրի իշխանը որ Նիս տեղաց ձմեռը, մեկնեցաւ անկէ մայիս 16ին «Արաբիցա» շոգեկառքով : Չանազան տեղեր պտույտներ անելէ յետոյ, յունիս 7ին (Ն. Տ.) կը հասնի Պաթմա :

Վը հաստատուի թէ Անգլիա և Իտալիա ետանդով կը բանակցին որ Գա

սալան Եգիպտոսի Խըտիվին Թողուի և
ատոր գրաւման համար եղած և այլ ծախ-
քերը Եգիպտոս վճարէ :

— Ուստի Զարն ու Զարուհին ի-
րենց 6 ամսական աղջկան, Օլիա մեծ-
դքսուհիին հետ ամսին 17ին հասած են
Մոսկուայի մօտ Բէթրովսքի պալատը ուր
սովորութեան համեմատ մի քանի օր ան-
ցունենէ յետոյ, վաղը հանդիսաւոր կեր-
պով պիտի մոնեն Մոսկուա քաղաքը Թա-
գադուսթիւնը կը լինի 26ին, թէեւ հան-
դիսները կը սկսին մի քանի օր առաջ :

— Պուլկարի Զէրտինանտ իշխանը
մայիս 17ին մեկնած է Սոփիան դէպի
Մոսկուա : Իրեն հետ են նախարարապետ
Տ. Սթոյլովի և Սպարանյէի նախագահ Տ.
Ճանկուլով :

— Պուլկարի Մարի Լուիզ իշխա-
նուհին իր երկու որդիներին, օրթօտոքս
Պորիսի և հոսմէադաւան Քիրիլի հետ
վերադարձած է արդէն Սոփիա :

— Պարսկաստանի Մուզաֆֆէրէտ Տին
նոր Եահր մայիս 18 (ն. Տ.) առաւօտ
մեկնած է Գաւրէժէն թէհրան երթալու
համար : Սին կողմ հանգարտութիւն կը
տիրէ :

ԵԱՅՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ
ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիր-
քերը որոնց առջեւ նշանակուած գի-
նքերն մէջ հաշուուած է նաեւ զրկե-
լու փոստի ծախքը :

Արտուր Հայաստանի կամ Տե-
զեկագիր Բաբուայ, Քաղաքագրու,
Զարսանճագ, Ճապաղուրի և Եր-
զնկայու : Յաւելուած ըստ խնդրա-
նաց աղբյուրաց «Խիզան դաւան» :
Աշխատասիրեաց Պօղոս Ծ. Վ. Նա-
քանեան : 2 ֆրանք :

Նոր Երգարան Ազգային. Հրատա-
րակեց Հայկակ Յ. Իկինեան. Նիւ
Եորք. տպագրութիւն Իկինեան 1892.
Կը պարունակէ հին և նոր 119 երգեր :
1 ֆր. և 50 սնթիմ :

Այս Երգարանի երգերի ցուցակն
առանձին ալ կը ծախուի, 15 սնթիմ :

ԷկիկենԱն. Կակմանք (Բանաստեղ-
ծական գրութիւն մը Հայաստանի վիճա-
կին վրայ). 1890. Տպագր. հեղինակին.
Նիւ Եորք : 30 սանթիմ :

Վ. ՓԱՓԱՋԵԱՆՑ. Պատկերներ
Թիւրքահայերի կեանքից. Մոսկուա
1891. (Կը պարունակէ հեղինակին
գրած 11 պէպիկները) : 4 ֆրանք :

Ծրարները ապահովագրուած
(recommandé registered) ստանալ ու-
զ. դները պէտք է որ ամեն մէկ ծրա-
րի (մինչեւ 2 քիլո) համար 25 սանթիմ
ապահովագրութեան ծախքը վճարեն :

HISTORY OF THE ARMENIANS
IN INDIA from the earliest times to
the present day, by MESROB J.
SETH, Armenian Examiner to the
University of Calcutta. 8° 24 + 190 էջ,
լաթակաղմ. Գինն է 5 ֆր. և 50 սնթիմ.
Կանխիկ վճարելու

Դիմել հեղինակին հետեւեալ հա-
ցեով՝

11, Wellesley Square,
(India) CALCUTTA

Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմենիան
ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարա-
կելու համար. անոնք որ պէտք կունե-
նան Արմենիայի միջոցով մէկի դիմում ա-
նել կամ մի րան յայտարարել, պատրաստ
ենք ընդունել իրենց ծանուցումներ, ըստ
լրագրական սովորութեան : Ծանուցում-
ները գրենքը նշանակուած են Արմենիայի
ճակատը, տառէ՝ Հայ հաշուելով. 1 եր-
կաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանթիմ
և 1 բոլորգրի համար 1 սանթիմ : 3 ան-
գամ դրուելիք ծանուցումը գնին վրայ
%ին 10 զեղչ կը լինի. 10 և աւելի ան-
գամներ դրուելիք ծանուցումը գնին վը-
րայ 0/0ին 30 զեղչ : Սակարկութիւն չըն-
դունուիր :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐ (ՀԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՅԱՆՈՎ)

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՄԱՐՏԻՉ ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

1894

Պուլկարի անկախութեան հե-
րոններէ մէկին, Զաքարիա Սթոյա-
նովի, որ իր ընդունակութեան շնոր-
հով յաջողեցաւ մի լեոնաբնակ գիւ-
ղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզ-
հետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յե-
ղափոխական գործիչ, խմբագրապետ
և վերջապէս ազատ Պուլկարի մեզ-
գային ժողովի նախագահ դառնալ
խիտ հետաքրքրաշարժ կենսագրու-
թիւնն է, ուր ուշադրութեան արժանի
տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկա-
րի թիւրքի լուծէն ազատելու աշ-
խատող պուլկար հայրենասէր յեղա-
փոխականների գործունէութեան մա-
սին : Սկիզբը գրուած է նաեւ հեղի-
նակին, Բրոֆէսէօր Լուի Լըժէի, և
Թարգմանչին միջեւ եղած թղթակ-
ցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգ-
մանութեանն առթիւ :

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ
իր յառաջաբանի վերջ թէ «Զար-
մանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ըն-
թերցողները հետաքրքրութիւնը
չարժի պետական մարդ դարձած մի
գիւղացիի այս վաւերական պատմու-
թեան վրայ» :

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ
1 ֆրանք և 40 սանթիմ :

Տարածելու համար մեծ քանակու-
թեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը
լինի :

(Պարսկաստանի Հայերին համար
1 ֆրանք է) :

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԻՋՈՒԹԵԱՆ
Ա. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՀԱՏՈՒԹԵԱՆ

Բ. Տպագրութիւն

«Հայոց Հայրենասէր» աշխատանքի Միութեան

Թեան» հրատարակած այս վարդապե-
տարանի մէջ համառօտ կերպով բա-
ցատրուած է թէ իւրաքանչիւր հայ-
րենասէր Հայ ինչ փափաքներ պէտք
է ունենայ և ինչ պարտքեր ունի կա-
տարելու :

Կը խնդրուի ամեն հայրենասէր Հա-
յերէ իրենց շնորհի մէջ տարածել այս
տետրակ : Սէկ անգամէն 50 օրինակ
ծախու առնողին կը զրկուի 5 ֆրանքով
Հատին գինն է 15 սանթիմ (Պարսկաս-
տանի Հայերին համար 10 սանթիմ) :

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Տաճկական բռնութեան նահատակ
եղող խորէն Նարայէյ-Լուսինեան Սըր-
բազանի պատկերը ընտիր թղթի վը-
րայ տպուած կը ծախուի Արմենիայի
խմբագրատունը : Գինն է 65 սան-
թիմ, փոստի ծախքը խմբագրատու-
նէն վճարուելով :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարա-
կած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ
կը լինի Պարսկաստանի Հայերին հա-
մար որոնց կը զրկուի փակագծի մէջ
նշանակուած գիներով :

Ա. ՀԱՅ ԴԻԻՏԱԶՆՈՒՆԻ ՄԸ (Մագաւած) :

Բ. ՀԱՅ ԴԻԻՂԱՑԻ

Գ. ՅԱԶՄՈՍ ԻՍՐԱԵԼԻ

Դ. ԱԶԱՅՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ԵՒ
ՔԵՆՏԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊՈՒԼԿԱՐ ՊԱՏԱՐ-
ԱՊԵՏԱՑ (Սպառած) :

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՂԻՆԵՐԸ. — (Հայաս-
տանցիների պանդխտութեան տխուր
հետեւանքների մէկ փոքրիկ պատկերը
կը ներկայացունէ փակական կերպով) :
Գին (90 սնթիմ) 1 ֆրանք 20 սնթիմ :

Զ. ԳԱՄԱՐ ՔԱՅԻՊԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԸՆԹԵՐՈՒՄԱՆ յետ ալբոմէն աւարտե-
լուն (Մեծ հաւան հայ բանաստեղծին
վերջերս գրուած ազատաշունչ ընտիր ո-
տանաւորն է) 3րդ առանձին տետ-
րակով հրատարակուած են) : 50 հատը
2 ֆր. և 50 սանթիմ, հատը (5 սնթիմ)
10 սանթիմ :

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԷՆՔԸ ՏԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻՄ.
(Սպառած) :

Ը. ԹԻՐԻՔԻԱԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԱ-
ՑԻՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերին և իրենց
գրացի ազգերի վրայ վիճակագրական
և ցեղաբանական ամփոփ և հետա-
քրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պա-
րունակէ : Թիւրքահայաստանի մէջ բը-
նակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչների
թուին բաղադատական մէկ ցուցակն
ալ կցուած է տետրակին վերջը) : Գին
50 սանթիմ (35 սանթիմ) :

Թ. «ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի
Ա տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորու-
վին սպառած և միեւնոյն ժամանակ

շատերի հետաքրքրութեան առարկա
դարձած լինելով, այդ շրջանի էջ Ծ
Փօթուգալեանի գրած առաջնորդող
յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփ-
ուած են Յուդաքարի մէջ որ ութածալ
դիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ) :
(1 ֆրանք) : 1 ֆր. 40 սանթիմ :

Ժ. ՎՐԷԺ (Պուլկարի մէջ Թիւրքերի
արած բարբարոսութիւններէն մի փոք-
րիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց
կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի մի-
ջոցների գիւմած են իրենց վրէժ լու-
ծելու համար) : (15 սնթիմ) 20 սնթիմ.
ԺԱ. ԹՈՄԱՍ ԲՈՅԱՐԻՍ (Թունաստանի մէջ
Թիւրքերի արած բարբարոսութիւն-
ներէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկա-
յացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յոյներն
ինչպիսի միջոցների գիւմած են իրենց
վրէժ լուծելու համար) : (0,15 սանթիմ)
20 սանթիմ :

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ
ԴՐԱՐ ՈՏԱՆԱԻ ՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրե-
նասիրական ոտանաւորներէ մի քանի
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իր-
րեւ նմոյշներ զանազան քաղաքների
մէջ և զանազան տպաւորութիւնների
տակ իւր երբեք գրած ոտանաւորներին
որոնք ժամանակին հրատարակուած չի
լինելով կորսուած են այժմ : Այն մի
քանի ոտանաւորներ որոնք իրեն նմոյշ
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ,
ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պօլիս աջ-
պագրուած ազգային երգարաններին
մէջ՝ որոց վերատին տպագրութիւնն
վաղուց արդէն արգելուած է, և Ասիա
և Արմենիա լրագիրներին մէջ : Նմոյշներ
մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըր-
ւած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներ
ինչ տպաւորութիւնների տակ ներշն-
չուելով գրուած են : Գին (10 սանթիմ)
15 սանթիմ :

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՒՆՈՒԱԾ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ՊՐԵՑ ԱՊԼԱՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը
ներկայացունէ ընտանեկան տխուր
պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թի-
անբարոյական մի հայր իւր ապական-
ուած վարքաբարքով որչափ շարիք-
ների պատճառ դարձած է և վերջ ի
վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով
սպաննուած և անհետացած է աշ-
խարհէ : Գին 1 ֆրանք, (75 սանթիմ) :

ՏՆՈՐԷՆ — ԻՍՐԱԵԼԻ
Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ
ՄԱՐՍԵԼ

Հայերէն տպաւոր Մ. Փորթուգալեանի

Le Gérant : François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi
Allées de Méilhan, 44.